

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 2007-2008

15 januari 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN, BESTUURSZAKEN,
INSTITUTIONELE EN BESTUURLIJKE HERVORMING
EN DECREETSEVALUATIE

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Martine Fournier tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over het aandeel van personen met een handicap in het personeelsbestand van de Vlaamse overheid

Vraag om uitleg van mevrouw Anissa Temsamani tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over de maatregelen om de vertegenwoordiging van kansengroepen bij het personeel van de Vlaamse overheid te verhogen

1

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over mobiele stemlokalen

5

Vraag om uitleg van de heer Marcel Logist tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over het financieel pact met de gemeenten en de relatie met het Vlaams Gemeentefonds

8

Voorzitter: de heer Kurt De Loor

Vraag om uitleg van mevrouw Martine Fournier tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over het aandeel van personen met een handicap in het personeelsbestand van de Vlaamse overheid

Vraag om uitleg van mevrouw Anissa Tamsamani tot de heer Geert Bourgeois, Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme, over de maatregelen om de vertegenwoordiging van kansengroepen bij het personeel van de Vlaamse overheid te verhogen

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Mevrouw Martine Fournier: Mijnheer de minister, mijn vraag dateert van 4 december. Ondertussen heb ik in de pers gelezen dat u al bepaalde maatregelen hebt getroffen om het aantal personen met een handicap in de Vlaamse overheid te doen toenemen. Toch heb ik nog enkele vragen.

De Vlaamse overheid legt voor zichzelf streefcijfers op om ervoor te zorgen dat de diversiteit van de Vlaamse samenleving wordt weerspiegeld in haar personeelsbestand. Zo streeft ze ernaar het aandeel personen met een arbeidshandicap tegen 2010 tot 4,5 procent op te trekken. Volgens de resultaten van het actieplan van de dienst Emancipatiezaken – Gelijke kansen en diversiteit - Actieplan 2008 – ziet de situatie er niet rooskleurig uit. Dit rapport stelt: “De situatie van personeelsleden met een handicap zit niet goed. Hun aantal blijft onder 1 procent hangen.” Als we kijken naar die cijfers is er nog een lange weg af te leggen.

Via een schriftelijke vraag vroeg ik de verschillende Vlaamse ministers naar het aantal actieve personen met een arbeidshandicap in hun entiteiten en hun initiatieven om dit aantal te doen toenemen. Verschillende keren kreeg ik het antwoord dat er geen correcte cijfers bekend zijn. Een arbeidshandicap wordt in het Vlaams Intermodulair Personeelssysteem (Vlimpers) geregistreerd op vraag en/of met goedkeuring van de betrokken werknemer. Er wordt in termen van ‘percentage handicap’ geregistreerd en dit op basis van een ingediend attest, opgesteld door bevoegde diensten. Het is dan ook moeilijk om na te gaan of de streefcijfers gehaald worden.

Mijnheer de minister, hoe toetst de Vlaamse overheid haar doelstelling af om tegen 2010 4,5 procent personen met een arbeidshandicap in dienst te hebben? Wordt er bij de werknemers gesensibiliseerd om hun eventuele

arbeidshandicap kenbaar te maken in het systeem? Zal de aanpak rond personen met een arbeidshandicap herzien worden in het licht van de tegenvallende cijfers? Misschien zijn die te wijten aan een onvoldoende kennis van de reële cijfers.

De voorzitter: Mevrouw Tamsamani heeft het woord.

Mevrouw Anissa Tamsamani: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, vorige week konden we in de krant lezen dat de bevoegde minister van plan is om een vast percentage – 1 procent – van de vacatures bij de Vlaamse overheid voor te behouden aan personen met een handicap. Werkzoekenden met een zware handicap zouden via de VDAB aangetrokken worden, zonder dat ze moeten deelnemen aan een van de gangbare vergelijkende wervingsexamens. Hoewel deze concrete maatregel er nu toch wel plots lijkt te komen, past dit alles in het beleid van de Vlaamse Regering om te remediëren aan de ondervertegenwoordiging van bepaalde groepen binnen het Vlaamse ambtenarenkorps. Tegen 2015 wil men het kleine aandeel van 0,7 procent personen met een handicap binnen het totale personeelsbestand van de Vlaamse overheid optrekken naar het streefcijfer van 4,5 procent.

Voor allochtonen en andere kansengroepen wordt op dezelfde manier gewerkt. De Vlaamse Regering heeft zich tot doel gesteld om tegen 2015 het huidige aandeel van 0,2 procent allochtonen in de Vlaamse overheidsdiensten op te trekken tot 4 procent. Mijnheer de minister, ik weet natuurlijk ook dat er over de definitie van allochtonen wel wat discussies bestaan. Minister Vandenbroucke berekende wat dit concreet betekent: 9,5 procent van de 1700 mensen die de Vlaamse overheid jaarlijks aanwerft, moet de volgende jaren van allochtone origine zijn. Tegelijk wil men op nog kortere termijn zorgen voor meer vrouwen in de middenkaders, zodat de vertegenwoordiging in 2010 33 procent bedraagt.

Reeds eind 2006 werd gestart met een intense samenwerking met de VDAB, waarbij kansengroepen en beschikbare vacatures bij de Vlaamse overheid beter gelinkt worden. De huidige beslissing van de minister zie ik dan ook als het logische, pragmatische vervolg op deze maatregelen, omdat personen die ontegensprekelijk met een handicap kampen, binnen de reguliere aanwervingsprocedure in de praktijk vaak pas aangevraagd kunnen worden door in een specifieke aanwervingsprocedure te voorzien. Blijkbaar wijst ook de ervaring binnen de bestaande samenwerking met de VDAB in die richting.

Wil men effectief de gestelde streefcijfers halen, dan moet een aantal vicieuze cirkels krachtig doorbroken

worden. Voor mij is dat geen discriminatie, op voorwaarde dat de kwaliteit van het geleverde werk op de eerste plaats blijft komen en we tegelijk ook verder werken aan andere aspecten van een duurzaam personeelsbeleid, bijvoorbeeld met betrekking tot de evaluatie, het erkennen van elders verworven competenties en bijscholing op de werkplek.

Mijnheer de minister, het mag dan ook niet verbazen dat de beslissing om voor bepaalde jobs binnen de Vlaamse overheid de toegangscriteria te versoepelen voor één bepaalde kansengroep, meteen de vraag doet rijzen waarom de andere kansengroepen zich daar niet op kunnen beroepen. Volstaat het voorbehouden van 1 percent van de vacatures, of gemiddeld 17 personen per jaar, om het streefcijfer van 4,5 percent personen met een handicap binnen de Vlaamse overheid te halen? Maakt u een onderscheid bij de uitwerking van deze maatregel naar gelang het functieniveau van de vacatures? In welke alternatieve selectieprocedures wordt voorzien voor wie niet moet deelnemen aan de reguliere wervingsexamens? Wordt de nu voorgestelde maatregel met betrekking tot het aanwerven van personen met een handicap op een vergelijkbare manier geïmplementeerd voor de andere kansengroepen?

De heer Kurt De Loor: Mijnheer de minister, ik treed een beetje als bevoorrechte getuige op. In het OCMW van Zottegem loopt er een pilootproject waarbij personen met een handicap worden tewerkgesteld. We moeten er ons mee verzoenen dat er bij een bepaald segment van de doelgroep van personen met een handicap een stuk rendements- en kwaliteitsverlies is. Het begint al bij de aanwervingsprocedure. Er wordt dikwijls gesproken van een aangepaste procedure, maar in de praktijk 'blokkeert' een bepaald segment uit de doelgroep wanneer er over een aanwervingsprocedure, laat staan een examen, wordt gesproken. Er gebeurt dan ook een natuurlijke selectie, waardoor een bepaald segment uit de boot valt. Dat leidt tot een blokkering van aanwerving, waardoor de kansen van die personen met een handicap nagenoeg tot nul worden herleid. Mijnheer de minister, hoe staat u tegenover dit euvel van de aanwervingsprocedure?

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Mijnheer de voorzitter, dames en heren, ik dank u voor de interesse in deze problematiek. Ik ben ervan overtuigd dat dit probleem maar goed kan worden opgelost als er een heel breed draagvlak voor is: zowel bij de regering en het parlement als bij de organisaties en de hele samenleving. De acties die we ondernemen, zijn erop gericht om sterk te sensibiliseren. De streefcijfers zijn ambitieus en de praktische problemen die moeten worden opgelost, heel moeilijk.

Ik begin met de vragen van mevrouw Fournier. Binnen de Vlaamse overheid werken we met het systeem van vrij-

willige registratie. Dit systeem is als enige verenigbaar met de privacywetgeving. Dat betekent dat personen met een arbeidshandicap zelf de keuze maken of ze een erkende handicap wensen op te geven. Dit systeem heeft als nadeel dat niet iedereen dit wil doen. Met dit soort tellingen krijgen we dan ook niet voor 100 percent de juiste cijfers. De echte aanwezigheid van de kansengroep ligt hoger, maar ik kom daar straks op terug.

We werken met het systeem van vrijwillige registratie en ook met streefcijfers. Die worden opgenomen in de beheersovereenkomsten die we hebben gesloten met de diverse agentschappen. De andere leidend ambtenaren moeten daar in hun planning en acties uitvoering aan geven omdat we met hen geen beheersovereenkomsten sluiten. Er moet uiteraard steeds rekening worden gehouden met de maat van de entiteit. De streefcijfers zijn in heel kleine entiteiten vaak veel moeilijker te halen dan in een grotere groep. Daarom is in de beheersovereenkomsten opgenomen dat de streefcijfers moeten worden gehaald op maat van de entiteit. Hoe groter de groep en hoe meer tewerkgestelden van niveau D, hoe minder moeilijk het is om het streefcijfer te halen.

De dienst Emancipatiezaken zal mij via de jaarlijkse opvolging van de beheersovereenkomsten, de jaarlijkse P&O-rapportering en de jaarlijkse gelijkekansen- en diversiteitsplannen informeren over de voortgang van de streefcijfers in de verschillende entiteiten. Op die manier kunnen de Vlaamse Regering en het parlement dit jaarlijks opvolgen en kunnen daarover vragen worden gesteld.

We werken inderdaad met een systeem van sensibiliseren. Elk personeelslid is aangeschreven en ingelicht over het waarom en de doelstellingen van de meting. We hebben meegedeeld dat we een zicht willen krijgen op het aantal medewerkers uit de kansengroep en op welke niveaus ze werken, en dat die gegevens ons toelaten positieve acties te voeren en ze te verfijnen. Personeelsleden kunnen zich ook aanmelden als ze uitgenodigd willen worden op de Dialoogdag die jaarlijks voor deze doelgroep wordt georganiseerd. Elk personeelslid krijgt ook duidelijk de boodschap dat de registratie vrijwillig is en dat de gegevens onderworpen zijn aan de bescherming door de privacywetgeving. Iedere entiteit organiseert de telling en de communicatie daarover zelf. Bij de organisatie van de telling worden de entiteiten op maat ondersteund en geadviseerd door de dienst Emancipatiezaken, ook over het meest aangewezen communicatietraject.

De vraagstelling naar een arbeidshandicap is ook een onderdeel van de intake bij personeelsleden die in dienst komen. Personen met een arbeidshandicap die gebruik maken van maatregelen die hun tewerkstelling ondersteunen, worden ook meegeteld. Als er rendementsondersteuning is of aanpassingen aan de werk-

omstandigheden gebeuren, weten we uit objectieve gegevens dat die persoon beantwoordt aan de omschrijving. De emancipatieambtenaar zal dit jaar nog een bijkomende sensibiliseringsactie ondernemen, gericht op managers en medewerkers.

Mevrouw Fournier, ik wil ontkennend antwoorden op uw derde vraag. Ik ben niet van plan om het vooropgestelde streefcijfer van 4,5 percent te herzien in het licht van de lage cijfers. Ik ga straks dieper in op alle streefcijfers en het jaartal waartegen ze moeten worden gehaald. Dit streefcijfer is het meest moeilijk te halen. Ik denk dat we de andere streefcijfers zullen kunnen halen, maar 4,5 percent tegen 2010 is het meest moeilijke en het meest ambitieuze. We hebben al een aantal maatregelen genomen zoals de rendementsondersteuning die ik in maart 2007 lanceerde. Die geldt ook in de privésector. Nu wordt het nieuwe instrument van de voorbehouden betrekkingen ingevoerd. De Vlaamse Regering heeft die beslissing genomen en die ligt nu voor bij de Raad van State. Als het advies binnen is, kan de definitieve goedkeuring gebeuren en kan dit – hoop ik – in werking treden vanaf maart of ten laatste april. Ik zal daarover een omzendbrief verspreiden.

De dienst Emancipatiezaken zal in 2008 een rondetafelgesprek organiseren met de betrokken organisaties. De emancipatieambtenaar zegt me dat het de beste manier is om contact te hebben met de organisaties die kunnen zorgen voor het toeleiden van mensen die bereid zijn om te solliciteren. We richten ons daar speciaal op bij stages. We vragen de lijnmanagers om die mensen stage te geven, waardoor ze al contacten hebben.

Mijnheer de voorzitter, u hebt over uw eigen ervaringen gesproken. Uit eigen ervaring weet ik dat het aangewezen is om met die organisaties contact op te nemen. Heel vaak kunnen ze iemand sturen die geschikt is voor een bepaalde job. Voor een job in onthaal of telefonie bijvoorbeeld selecteren ze iemand uit hun ledenbestand. Het vergt uiteraard maatwerk en intense inspanningen van de lijnmanagers en de selectoren, die daar job per job telkens opnieuw mee bezig moeten zijn.

Mevrouw Fournier, het klopt dat het niet gemakkelijk zal worden om de doelstelling te halen, temeer omdat er nog een bijkomend gegeven is. Uit gegevens van de VDAB blijkt dat het overgrote deel van de mensen met een arbeidshandicap onder categorie D valt. We werken met A's, B's, C's en D's, en 78,3 percent van de werkzoekenden met een arbeidshandicap kan enkel op niveau D aan de slag. Voor niveau A is dat maar 0,7 percent, voor niveau B 2,3 percent en voor niveau C 18,7 percent. Het is echter een algemeen fenomeen, ook in de privésector, dat het aandeel tewerkgestelde D's relatief vermindert. Dat is in de Vlaamse overheid niet anders. Voor het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap was in 2001 nog 37 percent van de tewerkgestelden van

niveau D, in 2005 was dat nog maar 29,6 percent. Die tendens zet zich verder door omdat er steeds minder ongeschoolde arbeid is. Steeds minder mensen zonder handicap verlaten het onderwijs. Dat is een bijkomende uitdaging, maar ik wil het streefcijfer toch behouden. Het zou maatschappelijk een heel slecht signaal zijn om dit los te laten.

Dit is het enige streefcijfer dat nog is vastgesteld door de vorige regering en waar de datum van 2010 aan is verbonden. De streefcijfers die ik heb vastgelegd, moeten worden gehaald tegen 2015, met één uitzondering. Tegen 2015 moeten we 33 percent vrouwen in topfuncties halen. Tegen 2010 moeten we 33 percent vrouwen in het middenkader halen. Tegen 2010 moeten we 4,5 percent mensen met een arbeidshandicap halen. Tegen 2015 moeten we 4 percent mensen van allochtone afkomst halen. Ik heb de cijfers voor 2007 jammer genoeg nog niet. Ik geef die van eind 2005 en eind 2006 om aan te tonen dat er vooruitgang is bij de diverse doelgroepen. Het aantal vrouwen aan de top steeg van 11 naar 17 percent. Het aantal vrouwen in het middenmanagement steeg van 23 naar 27 percent. Bijna de helft van alle Vlaamse ambtenaren zijn vrouwen, meer bepaald 46 percent. In 2005 telden we 0,4 percent medewerkers van allochtone afkomst, eind 2006 was dit al 1,1 percent.

Het enige cijfer dat tegenvalt en niet voldoende vooruitgaat, is dat met betrekking tot personeelsleden met een arbeidshandicap. Hun aantal blijft onder 1 percent. Voor de entiteiten die onder het Vlaams personeelsstatuut vallen, zitten we op een 0,84 percent op een totaal van 28.227 personeelsleden. Daar vallen alle entiteiten onder en de agentschappen die onder het kaderdecreet vallen. De VRT en de VLOPERA bijvoorbeeld vallen hier niet onder. In de beheersovereenkomst met de VRT is door mij opgelegd om eigen streefcijfers inzake diversiteit voorop te stellen. Als we met alle cijfers rekening houden, dus ook met die die niet onder het kaderdecreet vallen, zitten we op 0,7 percent. Er zijn dus zelfstandige entiteiten, zoals de VRT, die daar zelf werk van moeten maken.

Ik heb aan het begin van mijn antwoord gezegd dat dit cijfer een onderschatting is. Onze diensten zeggen dat we mogen rekenen op 1,1 percent mensen met een arbeidshandicap. Dat is een gevolg van de vrijwillige registratie waarop niet iedereen ingaat. Sommigen willen dit niet meedelen. De dienst Emancipatiezaken en de administratie gaan ervan uit dat we op 1,1 percent zitten. Dat betekent dat we tegen 2010 nog 3,4 percent moeten inhalen, of 960 personeelsleden.

Alvorens in te gaan op de concrete vragen van mevrouw Tamsamani wil ik de maatregel 'voorbehouden betrekkingen' nog eens uitdrukkelijk toelichten. Dit slaat niet op 1 percent van de aanwervingen, maar op 1

percent van het totaal aantal medewerkers. We willen naar 4,5 percent gaan van het totale aantal medewerkers. 1 percent van alle betrekkingen wordt voorbehouden voor mensen met een zware handicap en die worden vrijgesteld van een vergelijkend examen. Het grondmotief dat ook de toets van het gelijkheidsprincipe doormaakt, is dat die mensen er niet in slagen om door zo'n examen te geraken, vanwege hun handicap. Ongeveer 80 percent van de mensen met een handicap die we aanwerven, moet wel examen afleggen, net zoals iedereen. We hebben de categorie 'mensen met een zware arbeidshandicap' geobjectiveerd in samenwerking met de VDAB. Dat zijn mensen die in aanmerking komen voor werk in een beschutte werkplaats. Die zijn erkend door de VDAB. Het gaat ook om mensen die in de privé-sector in aanmerking komen voor ondersteuning.

Betekent dit dat deze mensen niet moeten bewijzen dat ze geschikt zijn voor de job? Neen, ze moeten geschikt zijn voor de job en worden daarop door de selector of lijnmanager beoordeeld. Het kan dat iemand met een aangepast toetsenbord, scherm en dergelijke perfect de job kan uitoefenen, maar in normale omstandigheden niet kan slagen voor een examen. Ik geef deze duiding omdat ik gemerkt heb dat sommigen twee zaken verwarren. Mensen met een arbeidshandicap moeten in de regel examen afleggen, alleen deze categorie niet.

Het gaat dus niet over 1 percent van de vacante betrekkingen maar over 1 percent van het totaal aantal betrekkingen. Dit is een goede maatregel, die met deskundigen is doorgepraat. Ze is belangrijk om te komen tot de realisatie van het totaal van 4,5 percent. Deze maatregel slaat op alle functieniveaus. Ik heb de moeilijkheid geschetst omdat er maar een klein aandeel werkzoekenden van niveau A is en een heel groot aantal van niveau D. De maatregel geldt wel voor alle categorieën en zal zo worden geïmplementeerd. In categorie A zijn er mensen die perfect kunnen meedoen aan vergelijkende examens en beschikken over diploma's en vaardigheden. Wij moeten voor de werkomstandigheden zorgen waarin ze kunnen functioneren.

Hoe kunnen de lijnmanagers dat doen? Ze kunnen putten uit een reserve van mensen die al gekandideerd hebben. Ze kunnen ook putten uit de sollicitantenbank van de VDAB. De selector kan aan de VDAB laten weten dat er bepaalde aanwervingen gebeuren en vragen om iemand toe te leiden die in aanmerking komt. Een derde maatregel is de omzetting van een tijdelijk contract via een geschiktheidstest.

Deze maatregel wordt niet voor andere kansengroepen geïmplementeerd. Dergelijke maatregel zou voor andere categorieën de toets van het gelijkheidsbeginsel niet doormaakt. Het Europees hof heeft zich daarover al uitgesproken. De maatregel die we toepassen voor al onze doelgroepen, waarbij bij gelijke kwalificatie voorrang

wordt gegeven aan de ondervertegenwoordigde groep, mag zonder probleem worden geïmplementeerd totdat het streefcijfer is bereikt. We doen dat bijvoorbeeld voor vrouwen in het topmanagement. Zo zijn er topmanagers aangeworven bij gelijke kwalificatie omdat ze vrouw zijn en omdat ze behoren tot de ondervertegenwoordigde groep. Voor mensen met een zware arbeidshandicap kunnen we met gerust gemoed een uitzondering maken, precies omdat ze die toets niet kunnen doormaakt. Dat is de reden waarom 80 percent van de mensen met een arbeidshandicap wél een examen moet afleggen. Ze zijn immers in staat om op een gelijke manier in concurrentie te komen met andere sollicitanten.

De cijfers geven me goede moed. We moeten er voor alle doelgroepen in kunnen slagen om het streefcijfer te halen mits een volgehouden actie. Ik heb daar ook over gepraat met het college van ambtenaren-generaal. Ik heb hen erop gewezen dat dit een persoonlijke opdracht is en dat ze maatwerk moeten toepassen. Dat kan niet met papieren maatregelen. Het is niet voldoende om op de website mee te delen dat de job voor iedereen openstaat want dan komen die mensen niet. Er moeten echt heel veel inspanningen worden geleverd. U ziet dat er vooruitgang wordt geboekt. Ik heb de cijfers van eind 2007 nog niet, maar ik ben ervan overtuigd dat die voor alle doelgroepen nog beter zullen zijn en dat we aan het einde van de rit zullen eindigen waar we willen eindigen.

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Mevrouw Martine Fournier: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. Hebt u er zicht op wanneer de cijfers van 2007 bekend zullen worden gemaakt?

Minister Geert Bourgeois: Die cijfers worden momenteel verzameld vanuit de centrale diensten van de Vlaamse overheid. Daarna worden ze samengebracht en geanalyseerd. Pas dan kunnen we ze krijgen, ik vermoed tegen maart of april.

Mevrouw Martine Fournier: Hebt u zicht op het soort handicaps?

Minister Geert Bourgeois: Van die 4,5 percent heeft de grootste groep bijzonder secundair onderwijs gevolgd. We zijn nu het systeem van de vrijwillige registratie aan het uitrollen. Deze groep zal verhoudingsgewijs steeds meer vertegenwoordigd zijn. Van de mensen die momenteel in onze cijfers geregistreerd staan, zit verhoudingsgewijs nog een sterke vertegenwoordiging van mensen met een Vlaams-Fondsnummer. Dit zal zich in de loop van de tijd corrigeren zodat we echt een weerspiegeling krijgen van de globale definitie van personen met een handicap.

Mevrouw Martine Fournier: Wat is de timing van de sensibiliseringscampagne en de rondetafelgesprekken?

Minister Geert Bourgeois: De conferentie is in maart gepland. In maart beginnen we met de lancering van de campagne. Daarna komen er een aantal onderdelen in de campagne aan bod waarbij twee grote doelstellingen voorop staan. Ten eerste willen we alle personeelsleden sensibiliseren inzake personen met een handicap, omdat de cijfers aangeven dat daar het grootste probleem zit, en ook inzake de groep van allochtone personeelsleden. Ten tweede willen we de lijnmanagers informeren over de bestaande instrumenten, zoals de voorbehouden betrekkingen, zodat ze deze maximaal kunnen toepassen.

De voorzitter: Mevrouw Temsamani heeft het woord.

Mevrouw Anissa Temsamani: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik had dezelfde bijkomende vragen als mevrouw Fournier, waar u ondertussen op hebt geantwoord.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over mobiele stemlokalen

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, bepaalde groepen in onze samenleving nemen nauwelijks deel aan de stemverrichtingen bij de verkiezingen. De participatiegraad onder senioren, zieke mensen en personen met een handicap is zeer laag. Stemgerechtigden die in een rusthuis, instelling of ziekenhuis verblijven, vinden moeilijk de weg naar het stemlokaal.

Zo toonde onderzoek aan dat bij de verkiezingen van 1999 slechts 10 percent van de Vlaamse rusthuisbewoners hun stem uitbracht, hetzij persoonlijk hetzij per volmacht. De grootste reden voor de zeer geringe deelname van rusthuisbewoners aan de kiesverrichtingen blijkt de verplaatsing naar het stembureau, die voor velen een onoverkomelijk probleem is. Daarnaast blijft de toegankelijkheid van stemlokalen, ondanks de wettelijke verplichtingen, een probleem. Vaak moeten personen met een handicap derden inschakelen om te kunnen gaan stemmen. Ziekenhuispatiënten kampen met vergelijkbare problemen.

Het systeem om per volmacht te stemmen, ondervangt dit probleem niet. Blijkbaar ziet de grote meerderheid er

tegen op om familie of vrienden, als die er al zijn, in te schakelen. Uit eigen ervaring en getuigenissen maak ik op dat personen met een handicap en mensen die minder mobiel zijn, snel naar een doktersbriefje grijpen om niet te moeten gaan stemmen. Als we de cijfers over de participatiegraad bij de verkiezingen zien, is het dus niet altijd een kwestie van niet willen stemmen, maar soms gewoon een kwestie van niet kunnen stemmen. Dat is een groot verschil.

Met de mobiele stemlokalen kunnen deze problemen ondervangen worden. Ik ben van mening dat het stemrecht een fundamenteel democratisch recht is dat voor iedereen gevrijwaard moet worden. De hoger beschreven doelgroep maakt trouwens een belangrijk percentage uit van de bevolking en vaak ondervinden zij, nog meer dan de gemiddelde Vlaming, het beleid van de overheid aan den lijve.

In Nederland zijn de mobiele stemlokalen al sinds 2005 een gangbare praktijk. Nederland kent geen stemplicht en de mobiele stemlokalen worden op drukke plaatsen ingezet om een maximaal aantal stemgerechtigden te bereiken.

Mijnheer de minister, wilt u deze mogelijkheid onderzoeken? Wat zijn volgens u de belangrijkste knelpunten? Acht u het haalbaar bij de eerstkomende verkiezingen voor het Vlaams Parlement enkele experimenten te organiseren? Ik ben benieuwd naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: Mijnheer de voorzitter, collega's, de verkiezingen van 2009 worden door de federale overheid georganiseerd. Weliswaar gaat het om de verkiezing van de parlementen van de gewesten en om de verkiezing voor het Europees Parlement. Het is echter de federale minister van Binnenlandse Zaken, en bij uitbreiding de federale regering, die verantwoordelijk is voor de verkiezingen in 2009. De gewesten hebben enkel de bevoegdheid om de verkiezingen voor de gemeente- en provincieraden te organiseren. Zoals u weet, vinden die plaats om de zes jaar. Op 8 oktober 2006 heeft de Vlaamse overheid die voor de eerste keer georganiseerd. In 2012 staan we daar opnieuw voor in.

Mevrouw Stevens, uw vraag behandelt een interessante thematiek. Los van het zuiver institutionele aspect, bestaat daar in deze commissie zeker aandacht voor, en uiteraard ook bij mij, als minister van Binnenlands Bestuur.

Mevrouw Stevens, u verwijst naar Nederland. Mobiele stemlokalen worden bij wijze van experiment in Nederland ingezet om grote mensenconcentraties te bereiken, zoals in de vestiging van het winkelketen Vroom & Dreesmann in de Amsterdamse Kalverstraat,

in een druk bezocht tuincentrum of een spoorwegstation. Het Nederlands ministerie van Binnenlandse Zaken hoopt met de proef aan te tonen dat meer mensen hun stem uitbrengen als ze minder gebonden zijn aan een vast opgelegd stembureau.

Ik moet u wel zeggen dat in Nederland het stemrecht geldt, en niet de stemplicht. Dat maakt toch wel een heel verschil op het vlak van de aantallen. Dat wordt nogal gemakkelijk uit het oog verloren.

Het experiment maakt het mogelijk om extra mobiele stemlokalen te openen op plaatsen waar veel mensen komen. Deze stemlokalen zijn niet de hele dag geopend, maar enkel tijdens de spitsuren van de verschillende locaties. In Nederland wordt om traditionele, christelijke redenen immers op een weekdag gestemd. In bepaalde protestantse gemeenten gaan de mensen op zondag acht keer naar de kerk. Voor de rest mag men niets doen. De partij die dat bepleit, de Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP), is trouwens de oudste politieke partij in Nederland. Het is ook een partij waar geen vrouwen op de lijsten staan. Een van de redenen waarom de wet daar niets over zegt, is dat men de oudste politieke partij niet voor het hoofd wil stoten. Ik zeg dat allemaal omdat we in heel wat dingen op elkaar lijken. Voor heel wat andere zaken zijn we echter heel verschillend.

Het doel van mobiele stemlokalen in Nederland is in de eerste plaats het verhogen van de algemene opkomst. Voor provincieraadsverkiezingen is de opkomst soms nog geen 30 percent. Er is immers geen stemplicht.

Uiteraard kan een dergelijke organisatie ook ingezet worden om de toegankelijkheid voor minder mobiele kiezers aan het stemproces te vergroten. Ik deel de bezorgdheid over de lage opkomstpercentages bij ouderen, zieken en personen met een handicap. Bij de lokale verkiezingen van 2006 heb ik in de onderrichtingen dan ook specifiek aandacht besteed aan de toegankelijkheid van de stemlokalen en aan de inrichting van stemhokjes ten behoeve van personen met een handicap. Zo moet bij voorbeeld in elk gebouw per vijf stembureaus ten minste één speciaal stemhokje voor kiezers met een handicap worden ingericht. Ik heb ook aandacht gevraagd voor het organiseren van voorbehouden parkeerplaatsen, dicht bij de stembureaus. Ik besef wel dat die maatregelen geen oplossing bieden voor personen die zich zeer moeilijk kunnen verplaatsen. Men mag echter de organisatorische en logistieke impact van de invoering van een systeem met mobiele kieshokjes in de Belgische en Vlaamse context niet onderschatten.

De materiële organisatie en de praktische inrichting van de stemlokalen berust bij de gemeenten. Ons stelsel is gebaseerd op een verplichte aanmelding van elke kiezer in een vooraf bepaald stemlokaal. Op de Nederlandstalige of Franstalige oproepingsbrief staat heel duidelijk het

adres waar de kiezer zijn stemplicht moet vervullen. Ook het stembureau staat daarop vermeld. De kiezer kan zich dus niet in een willekeurig stemlokaal aanbieden.

Voor mobiele stemlokalen moet de focus liggen op instellingen met een groot aantal mensen dat minder mobiel is. In de praktijk lijkt dat te betekenen dat in honderden instellingen gedurende bijvoorbeeld één uur een mobiel stemlokaal wordt geïnstalleerd. Opbouw, afbraak en transport van stemlokalen, stembrieven of stemcomputers zijn – zeker bij elektronische verkiezingen – niet alleen bijzonder tijdrovend en arbeidsintensief, maar ook risicovol: alle veiligheidsprocedures moeten worden nageleefd, de computers moeten worden opgestart en afgesloten, de gegevens moeten veilig op een geheugendrager worden gekopieerd enzovoort.

Daarbij moet ook telkens een bureau worden samengesteld. Een bureau bestaat uit een voorzitter, een secretaris, bijzitters en getuigen van de politieke partijen. Dat is geen sinecure.

Voor de organisatie van de verkiezingen voor het Vlaams Parlement van 2009 is niet de Vlaamse overheid, maar de federale overheid bevoegd. Voor die verkiezingen kan ik geen initiatieven nemen. Voor de gemeente- en provincieraadsverkiezingen van 2012 zal ik het Agentschap voor Binnenlands Bestuur vragen de praktische uitvoerbaarheid van een dergelijk initiatief te onderzoeken.

Een dergelijke organisatie is niet eenvoudig. Ik ben voorstander van een volledige automatisering van de verkiezingen in 2009. Een van de belangrijkste redenen daarvoor is dat we vandaag in de stedelijke centra geen mensen meer vinden om die bureaus te bemannen en – vooral – om daarna de stemmen te tellen. Brussel zal ook moeten volgen. In het Brusselse gewest worden vandaag 180 talen gesproken. Voor de bemanning van de bureaus wordt vooral gekeken naar de categorie van de 30-jarigen. Dat geeft problemen op het vlak van de talenkennis, zowel van het Frans als van het Nederlands. In Brussel komt men alle talen van de wereld tegen.

De automatisering van de verkiezingen heeft onder andere te maken met het feit dat we in de eenentwintigste eeuw leven, met het praktische gemak. Daarnaast moeten we ook toegeven dat de hele organisatie in een anoniemere, geglobaliseerde wereld vandaag aartsmoeilijk is.

Mevrouw Stevens, we willen die zaak zeker onderzoeken voor 2012. Voor de verkiezingen van 2009 ben ik niet bevoegd. Ik stel voor dat u de vraag stelt aan de federale minister van Binnenlandse Zaken.

Het probleem is eenvoudig uit te leggen. De praktische oplossing is echter een andere zaak. Niet alleen moet

worden gezorgd voor de nodige infrastructuur, computers, stembrieven in de rusthuizen of andere instellingen waar mensen verblijven die minder mobiel zijn. Ook een voorzitter, bijzitters, getuigen van de politieke partijen moeten aanwezig zijn. Bovendien is de opkomst verplicht en zijn de stembureaus vooraf bepaald. In Nederland is dat niet zo. Daar kunnen de mensen gaan stemmen waar ze willen.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw zeer uitgebreid antwoord. Ik besef ook wel dat de organisatie van de verkiezingen heel complex is. De situatie in Nederland is natuurlijk helemaal anders dan hier.

Ik heb begrepen dat de Vlaamse overheid enkel bevoegd is voor de gemeente- en provincieraadsverkiezingen. Ik zal mijn vraag dan ook opnieuw stellen in de Senaat voor wat betreft de organisatie van de Vlaamse en federale verkiezingen die tot de bevoegdheid van de federale overheid behoren.

Mijnheer de minister, we kunnen misschien ook nagaan of de opkomstplicht nog wel van deze tijd is.

Minister Marino Keulen: Ik ben het helemaal met u eens.

Mevrouw Helga Stevens: Misschien heb ik mij woorden niet juist gekozen. Ik verwijs naar het feit dat mensen nu verplicht naar een bepaald stembureau moeten gaan.

De stemplicht bestaat. Het belangrijkste is dat de kiezer gaat stemmen. Waar hij dat doet, maakt niet zo veel uit. Bijvoorbeeld Gasthuisberg is een zeer grote instelling. Het moet toch perfect mogelijk zijn om daar een mobiel kiesloket te installeren. Hetzelfde geldt voor het UZ in Gent, in Antwerpen. We moeten nagaan of het mogelijk is een experiment op te starten.

De elektronische identiteitskaart kan zorgen voor een deel van de oplossing. Zo kan perfect worden nagegaan wie al een stem heeft uitgebracht.

Ik heb al verscheidene keren gehoord dat heel wat mensen hun twijfels hebben bij de betrouwbaarheid van het elektronisch stemmen. In Nederland werd ondertussen beslist om het elektronisch stemmen opnieuw af te voeren en terug te keren naar het systeem met papier en potlood.

Minister Marino Keulen: Mevrouw Stevens, u raakt een gevoelig punt aan. De betrouwbaarheid van het elektronisch stemmen in Vlaanderen is 100 percent. De

controle daarop is uitgevoerd door zowel externe experts als experts van het Vlaams Parlement.

Ons systeem is ook helemaal anders dan dat van Nederland. Wij werken met een intern systeem, zonder contact met de buitenwereld. In Nederland kon het systeem in theorie gekraakt worden.

Een van de redenen waarom stemmen via internet voorsnog nergens in de wereld kan, is net dat de veiligheid en de anonimiteit van de stemming niet kan worden gegarandeerd. Californië heeft daaraan, tevergeefs, tientallen miljoenen dollars uitgegeven. Het systeem was immers niet waterdicht. Hetzelfde kan worden gezegd over Estland. Iedereen wacht af tot er een solide beveiliging is gevonden.

Wij werken met een intern systeem. Zowel de externe experts als de experts van het Vlaams Parlement waarborgen de betrouwbaarheid. In ons systeem kan de kiesuitslag telkens weer worden samengesteld, vanaf stap 1 tot en met het uiteindelijke resultaat.

U vraagt me ook waarom de mensen op een vaste plaats moeten gaan stemmen. Dat heeft gewoon te maken met de controle. U zegt dat die kan gebeuren via de elektronische identiteitskaart. Mensen die het kunnen weten, zeggen me dat die garantie niet kan worden gegeven. In een systeem met opkomstplicht is men gebonden aan de woonplaats, aan de wijk en buurt waar de kiezer gedomicilieerd is.

U verwijst naar Gasthuisberg. Dat is een interessante casus. De vraag is wel hoeveel patiënten uit Leuven daar liggen. Vandaag ligt daar, bij wijze van spreken, de hele wereld. Er is immers heel wat expertise in die instelling.

In een systeem met opkomstplicht moet er controle zijn. Het is niet zo eenvoudig om die te garanderen. Uw suggestie is op het eerste zicht aanvaardbaar. Ze is echter niet sluitend.

Mevrouw Helga Stevens: Mijnheer de minister, iedereen weet dat bij volmacht kan worden gestemd. Misschien kan dat systeem worden vereenvoudigd. Nu kan één persoon maar een zeer beperkt aantal volmachten krijgen. Kan dat systeem versoepeld worden? Misschien moet het eerst meer bekend worden gemaakt. De informatie moet veel meer mensen met een handicap, zieken en senioren bereiken. Ook moet wat gedaan worden aan de duidelijkheid. Men moet ze duidelijk uitleggen hoe ze iemand anders kunnen laten stemmen via een volmacht.

Minister Marino Keulen: Als er iets is dat we echt versoepeld hebben, dan is het wel het systeem van de volmacht. Het moet niet langer gaan om iemand met een familiale band. Ik zal u een voorbeeld geven.

Mensen worden geboren in Lanaken, studeren in Leuven en blijven er daarna ook wonen. De familie woont in Lanaken, niet in Leuven. Nu kan aan om het even wie een volmacht worden gegeven.

Bovendien is ook de woonplaats niet meer van belang. Iemand van Leuven kan voor de volmachtgever stemmen in Lanaken. Vroeger moest er een familiale band zijn en moest het ook om dezelfde gemeente gaan. Nu is dat niet meer het geval. Iedereen kent dat systeem. Als dat niet het geval is, zijn er genoeg kandidaten op alle mogelijke politieke lijsten om de mensen op die mogelijkheid te wijzen.

U hebt ook vragen bij het feit dat één persoon maar één volmacht kan krijgen. Als ik me ergens met hart en ziel tegen verzet, is het wel de mogelijkheid dat bepaalde mensen meerdere volmachten kunnen krijgen. Als we dat zouden doen, gaan we terug naar de negentiende eeuw. Toen konden de nonnen in het rusthuis de stembrieven ophalen. Die tijd is voorbij. Op die manier werden jarenlang katholieke meerderheden in stand gehouden.

Een van de klachten bij verkiezingen waar we steeds opnieuw mee te maken hebben, is net het ronselen van volmachten in rusthuizen. Ik verwijs naar het geval in Wortegem-Petegem, waar behandelende geneesheren zelf kandidaat waren bij de verkiezingen.

De huidige regeling is zeer soepel. Voor het geven van een volmacht is men niet meer gebonden aan de woonplaats of aan een familiale band. De volmacht kan ook worden afgedrukt via de computer. Vroeger moesten de mensen daarvoor naar het gemeentehuis.

We hebben al flinke stappen vooruit gezet. Ik ben wel een groot tegenstander om meerdere volmachten te geven aan mensen met een verantwoordelijke positie. Als we daarnaar zouden terug grijpen, zouden in het parlement weer de tegenstellingen tussen gelovigen en ongelovigen de kop op steken. Op dat vlak waren er vroeger immers, al dan niet bedoeld, misbruiken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Marcel Logist tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over het financieel pact met de gemeenten en de relatie met het Vlaams Gemeentefonds

De voorzitter: De heer Logist heeft het woord.

De heer Marcel Logist: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, mijnheer de commissiesecre-

taris, de VVSG voert momenteel inleidende gesprekken met de Vlaamse Regering over een financieel pact met de gemeenten. Met het financieel pact wil de Vlaamse Regering in ruil voor een schuldovername van 612 miljoen euro en extra middelen ter compensatie van de Eliaheffing, van de gemeenten enkele harde garanties inzake een aantal belastingen. Dat pact kan mijns inziens niet los gezien worden van de hoogte en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds. Het Gemeentefonds vervult immers een belangrijke rol in de basisfinanciering van onze steden en gemeenten, maar niet voor allemaal in dezelfde mate, waardoor het relatief aandeel van de belastingen in de gemeentelijke ontvangsten verschilt naargelang de gemeente.

Het Vlaams Gemeentefonds bereikt door zijn gekozen criteria een duidelijke herverdeling ten voordele van de grote steden. Ze krijgen per inwoner vier tot zes keer meer dan de andere gemeenten. Dat heeft vooral te maken met de voorafname ten voordele van Antwerpen en Gent. Het argument is dat beide steden ten opzichte van de wijde omgeving een belangrijke centrumfunctie vervullen.

Echt logisch is dat argument niet. Na de voorafname voor de grote steden omwille van hun centrumfunctie, wordt daarna de centrumfunctie immers nog eens als criterium van verdeling gebruikt. Dat heeft als resultaat dat Gent 977 euro per inwoner per jaar uit het Gemeentefonds krijgt, Antwerpen 964 euro en Brugge 445 euro.

Voor de kleine centrumsteden bedraagt het bedrag per inwoner tussen een vierde en een vijfde van de twee grote steden. Aarschot krijgt 209 euro per inwoner per jaar, Diest 220 euro, Sint-Truiden 247 euro en Tienen 211 euro.

Als we kijken naar de drie randgemeenten van Tienen, waarvoor Tienen toch een centrumfunctie vervult, dan zijn de verschillen met de centrumstad zeer klein. Tienen krijgt 211 euro, Hoegaarden 155 euro, Boutersem 134 euro en Glabbeek 145 euro.

Ik zal niet beweren dat al die verschillen tussen grote steden, kleine centrumsteden en plattelandsgemeenten onterecht zijn. Het nodige wetenschappelijk materiaal om te zeggen hoe groot de kost van de centrumfunctie is, ontbreekt vandaag. De cijfers die worden gehanteerd bij de bepaling van het bedrag uit het Gemeentefonds, zijn die van 2006. Het bevolkingscijfer is dat van 1 januari 2006.

Mijnheer de minister, de kleine centrumsteden krijgen bijzonder weinig ten opzichte van hun randgemeenten voor de centrumfunctie die ze vervullen. Is het de bedoeling om in het kader van het financieel pact ook de verdelingscriteria van het Gemeentefonds onder de loep te nemen om tot een objectief te verantwoorden

verdeling te komen? Is er momenteel een onderzoek aan de gang of is er een gepland om op een wetenschappelijke wijze de centrumfunctie van Antwerpen, Gent en de andere centrumsteden te onderzoeken, en dit zowel op het vlak van de kosten als van de baten?

De voorzitter: De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik sluit me aan bij de vraag van de heer Logist.

Het is niet de eerste keer dat vragen worden gesteld over de verdeling van de middelen van het Gemeentefonds. De heer Logist heeft verwezen naar de achterstelling van de kleine centrumsteden. Dezelfde vraag kan worden gesteld ten aanzien van de plattelandsgemeenten. De heer Logist vergeet bovendien het Stedenfonds te vernoemen. Antwerpen en Gent halen daar nog meer voordeel uit.

Ik weet ook wel dat we dagen, weken en maanden kunnen debatteren over een aantal criteria met betrekking tot de verdeling van middelen. De wijze van verdeling van de middelen uit het Gemeentefonds is echter hoe dan ook aan herziening toe. Bij de bespreking van de beleidsbrief heb ik al gezegd dat het niet alleen om het Gemeente- en Stedenfonds gaat. Er zijn nog andere stromen waarvan centrumsteden en kleine centrumsteden meer genieten. Ik denk dan aan Mobiliteit, Cultuur. Ook die middelen moeten toch eens in kaart worden gebracht. Op de duur ontstaat immers een vicieuze cirkel. Bepaalde criteria worden vastgelegd voor middelen uit het Gemeentefonds. Via andere departementen ontstaan er weer andere geldstromen, waardoor de centrumfunctie opnieuw wordt bevestigd.

Ik herinner me nog de uitspraken van wijlen de heer Cardoen bij de begrotingsbesprekingen van Binnenlandse Aangelegenheden. Hij zei dat de plattelandsgemeenten niet vergeten mochten worden. Hij vroeg niet veel. Hij wilde alleen dat ze ook eens onder de aandacht werden gebracht.

We kunnen blijven discussiëren over de criteria. Het is niet de eerste keer dat er vragen worden gesteld. Meer en meer stemmen gaan op om hoe dan ook de werking van het Gemeentefonds te evalueren en te herzien.

De voorzitter: De heer Verfaillie heeft het woord.

De heer Jan Verfaillie: Mijnheer de minister, er is duidelijk aangegeven waar het schoentje wringt. Iedereen kijkt naar zijn eigen gemeente, naar zijn eigen situatie. U weet dat CD&V steeds een koele minnaar is geweest van de werking van het Gemeentefonds.

Mijnheer de minister, ik wil nog een aantal randbemerkingen maken. De gemeenten halen de middelen voor ongeveer 50 percent uit de eigen fiscaliteit. De fondsen

vertegenwoordigen maximaal 25 percent van het geheel. In uw beleidsbrief hebt u aangekondigd dat u de criteria van het Gemeentefonds in 2008 zult evalueren. Een grote hervorming is volgens mij echter maar mogelijk als de middelen substantieel worden verhoogd.

Als de pot gelijk blijft op ongeveer 1,8 miljard euro terwijl de verdelingsmechanismen veranderen, dan wint de ene gemeente en verliest de andere. In dergelijke situaties zijn er altijd winnaars en verliezers. Ik heb nooit goed begrepen dat er in de verdelingscriteria voor sociale maatstaven een criterium stelt dat 3 percent volgens het aantal bewoners van sociale huurappartementen gebeurt. In mijn stad mogen we bijna geen appartementen bouwen, maar wel sociale woningen. We beschikken vandaag over meer dan 500 sociale woningen. Via dit mechanisme komen we niet in aanmerking voor een verhoogde tegemoetkoming van het Gemeentefonds. De evaluatie moet dan ook met de grootste voorzichtigheid worden aangepakt. Binnen deze commissie moeten we de verdelingscriteria kunnen bespreken en komen tot de meest optimale verdeling.

De heer Logist heeft gesproken over het fiscaal pact. Het advies van de Hoge Raad voor Financiën is nog niet binnen. De 100 euro schuldverlichting per inwoner is een lineaire maatregel die niets te maken heeft met de verdeling volgens criteria. Kan dit een aanzet zijn om dit door te trekken naar andere fondsen?

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

De heer Marnic De Meulemeester: Mijnheer de minister, ik wil me niet onbetuigd laten in dit boeiende debat. Ik sluit me volledig aan bij de vraag van de heer Logist. Het is enorm moeilijk voor gemeenten, los van het Gemeentefonds. De heer Verfaillie pleit voor een verhoging, maar voor mijn part mag er een herverdeling komen. Er gaan enorm veel middelen naar de vijf grote centrumsteden. Daarnaast zijn er nog 13 steden die ook vaak in de prijzen vallen. Voor de andere is het moeilijk om iets vast te krijgen.

In mijn stad is er een probleem met de erkenning van het stedelijk museum. De criteria en voorwaarden zijn zo streng op het vlak van personeelsbezetting. Voor grote steden is het gemakkelijker om aan de criteria te voldoen omdat ze een grote personeelsbezetting hebben. Ze hoeven dan ook niets speciaals te doen. Voor de kleinere centrumsteden is het een grote financiële opgave om aan alle voorwaarden te voldoen. Ik pleit voor een herverdeling en meer oog te hebben voor de steden die buiten de 5 grote centrumsteden en de 13 subcentrumsteden vallen. Ik kan me dan ook volledig vinden in de bekommernissen van de heer Logist.

De voorzitter: De heer Van Eyken heeft het woord.

De heer Christian Van Eyken: Mijnheer de minister, dames en heren, er wordt hier voor een herziening van de verdelingscriteria van het Gemeentefonds gepleit en ik kan daar in komen. We mogen het debat echter niet verenigen tot wat dit zal opbrengen voor de eigen gemeente. Het moet in zijn totaliteit worden bekeken.

Ik kom even terug op het idee van een fiscaal pact met de gemeenten. Er worden een aantal engagementen van de gemeenten gevraagd, meer bepaald op het gebied van belastingen. Ik heb al een aantal verhalen gehoord. De belastingen mogen niet meer worden verhoogd vanaf het boekjaar 2009. Er zijn voor 2008 vaak al verhogingen goedgekeurd. Er blijft echter een verschil in interpretatie. Ik hoor dat vooral de pestbelastingen geïnviseerd worden, maar niet de aanvullende personenbelasting of de opcentiemen op de onroerende voorheffing. Welke richting wilt u uitgaan? Samen met de begroting 2008 werden in de gemeenten meerjarenplannen goedgekeurd. Misschien zijn daar verhogingen in opgenomen. Betekent dit dat de gemeenten gepenaliseerd zullen worden? Als ik het goed heb begrepen, zou dit wel het geval zijn. Stel dat een gemeente in de meerjarenplanning 2008-2012 geen verhoging heeft opgenomen en zich inschrijft in de filosofie van het Vlaamse Gewest, maar in 2010 toch een belastingverhoging moet doorvoeren om een financieel evenwicht te behalen. Ondertussen heeft de gemeente die 100 euro per inwoner wel opgestreken. Zal die gemeente er dan een deel van moeten terugbetalen?

Ik vind uw voornemen heel goed dat gemeenten als tegenprestatie de forfaitaire huisvuilbelasting moeten afschaffen. In heel Vlaanderen zou het principe van de vervuiler betaalt moeten worden toegepast. De forfaitaire huisvuilbelasting zou volledig moeten worden afgeschaft. Ik kan me daar volledig in vinden.

Mijnheer de minister, u zegt dat alle provinciale wegen overgeheveld zullen worden naar ofwel het gewest ofwel de gemeenten. Dat heeft te maken met de categorisering van de wegen. Tegen wanneer zal duidelijk zijn welke weg wordt overgeheveld naar de gemeenten en welke naar het gewest?

De voorzitter: Minister Keulen heeft het woord.

Minister Marino Keulen: Mijnheer de voorzitter, dames en heren, de samenstelling van het Gemeentefonds komt bij elke bespreking van de beleidsbrief terug. Het is de afspraak dat we dit jaar de parameters en verdelingscriteria zullen evalueren. Ik maak me daar geen illusies over. Het wordt een aartsmoeilijke opdracht. Op zeker moment is er een pleidooi gehouden voor de landelijke gemeenten en ik heb daar oren naar. Tezelfdertijd houdt bijvoorbeeld mevrouw Berx een pleidooi ten voordele van de steden. De evaluatie zal alleszins gebeuren. Om te remediëren zal het Gemeentefonds moeten worden uitgebreid, maar ik spreek daarmee voor mijn

beurt. Er is daarover nog geen enkele beslissing genomen binnen de Vlaamse Regering. Er is wel beslist om in de tweede helft van 2008 de verdelingscriteria onder de loop te nemen.

Mijnheer Logist, u stuurde mij hierover al een brief. Het financieel pact dat de Vlaamse Regering met de gemeenten wil sluiten, staat in relatie tot de geplande overname van gemeentelijke schulden door de Vlaamse overheid. Een herziening van het Gemeentefonds maakt geen deel uit van dat pact. Dat is ook nooit gesuggereerd. Het Gemeentefonds werd nog niet lang geleden grondig vernieuwd, namelijk bij decreet van 5 juli 2002. Met dat decreet werden ook de criteria aangepast.

Er loopt op dit ogenblik geen specifiek wetenschappelijk onderzoek naar de centrumfunctie van gemeenten. Bij de vaststelling van de verdelingscriteria via het decreet van 5 juli 2002 gebeurde de classificatie als centrumstad of centrumgemeente in het huidige Gemeentefonds zeker niet arbitrair. Het Gemeentefonds bedraagt thans 1.828.328.000 euro. Dat is 61.828.000 euro meer dan in 2007. Het Stedenfonds krijgt daarnaast nog 119.226.000 euro. De dotatie van het Provinciefonds is 83.354.000 euro, een stijging met 2.819.000 euro ten opzichte van 2007.

Mijnheer Van Eyken, geen enkele gemeente is verplicht om mee te doen. Elke stad of gemeente moet daar een individuele gemeenteraadsbeslissing over nemen. Ze zijn daarin vrij. Als een gemeente dat niet ziet zitten, even goede vrienden!

Het klopt dat de belastingen in 2009 ten opzichte van 2008 niet mogen worden verhoogd en er mag ook geen nieuwe belasting worden ingevoerd. Dat is de enige referentie. Wat daarvoor en daarna gebeurt, wordt niet in rekening gebracht. Voorbeelden van pestbelastingen zijn de belasting op tewerkgesteld personeel en de belasting op kantoorruimte. Vandaag zijn er twee gemeenten met een belasting op tewerkgesteld personeel, meer bepaald Beerse en Overijse. Er zijn 308 gemeenten in Vlaanderen. Omdat we meestal geen gevoel voor verhoudingen hebben, is het goed om dit te zeggen. Er zijn ook twee gemeenten waar een belasting op kantoorruimte bestaat, meer bepaald Hoeilaart – en op de andere kom ik niet. In Hoeilaart hebben ze die ingevoerd als een soort algemene bedrijfsbelasting. Ze hebben in de plaats vier of vijf bedrijfsbelastingen die vroeger bestonden, afgeschaft. In 2009 mogen de belastingen worden verminderd of afgeschaft, maar er mogen geen nieuwe worden gecreëerd. Dit is redelijk. Elke gemeente heeft de keuze om hier al dan niet in te stappen.

We zijn in overleg met de VVSG. Er is een werkgroep waarin de kabinetten van de Vlaamse Regering en vertegenwoordigers van de VVSG zetelen, precies om te komen tot een standpunt dat kan worden gedragen

door de lokale besturen. De VVSG staat positief ten opzichte van het aanbod van het lokaal pact. Er zijn hier en daar wel enkele technische bemerkingen. Ik geef een voorbeeld. De Vlaamse Regering wil nieuw materiaal en outillage vrijstellen van onroerende voorheffing. De gemeenten heffen echter opcentiemen op die onroerende voorheffing. Vlaanderen zal de gedeerde inkomsten compenseren. Als er in de toekomst echter ooit een Vlaamse Regering zou komen die afziet van die compensatie, dan moet het mogelijk zijn dat gemeenten opnieuw inkomsten kunnen creëren. Dat is evident. Dergelijke zaken worden momenteel uitgeklaard om te komen tot een akkoord.

De huidige parameters zijn uiteraard voor een deel arbitrair. Waarom zitten de sociale appartementen daarin en niet de sociale woningen? Dat is een parameter ten voordele van de steden en grootsteden. We moeten daar geen doekjes om winden.

Een van de redenen waarom die keuze toen werd gemaakt, was om het verschil met landelijk Vlaanderen te kunnen maken. We moeten dat allemaal bekijken. Dat is geen eenvoudige opdracht. Ik kan me voorstellen dat daarover in elke fractie verschillende opinies bestaan. Voor elke thesissen bestaan heel deugdelijke argumenten. We moeten daar volwassen mee omgaan.

Mij bekommert vooral de basisfinanciering van de lokale besturen. Dat is in het belang van de geloofwaardigheid van de politiek. Sterke gemeentebesturen versterken ook de geloofwaardigheid van de politiek in haar geheel. Dat bestuur staat immers het dichtst bij de mensen.

In de tweede helft van 2008 zullen we daarover meerdere keren van gedachten wisselen.

De voorzitter: De heer Logist heeft het woord.

De heer Marcel Logist: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Toch wil ik nog eens de ernst en urgentie van de toestand onder de aandacht brengen. Vandaag hebben we het hier over de toestand van het Gemeentefonds. De toestand is echter nog erger omdat ook andere subsidiestromen de grote steden nog meer bevoordelen en de kleinere met extra kosten achterlaten. Zo stelde minister Anciaux voor voetbalstadions te bouwen. Alle grote steden komen daarvoor in aanmerking. Nochtans voetbalt Tienen net als Leuven ook in tweede klasse. *(Gelach)*

De afgelopen dagen verschenen in de pers kritische geluiden over de verdelingscriteria van de federale gelden. Dat gaat natuurlijk de bevoegdheid van deze commissie te boven. Als burgemeester van een kleine stad wordt men er echter wel mee geconfronteerd. De combinatie van het voeren van een goed beleid en een financieel gezonde toestand wordt met de dag moeilijker. Ik

zou dan ook graag zien dat op zijn minst de basisfinanciering via het Gemeentefonds op de meest objectieve wijze wordt toegekend, waarbij rekening wordt gehouden met alle steden in Vlaanderen en niet alleen met twee grote steden.

Ik wil besluiten met een opmerking over het begrip 'grote stad'. Bij grote steden hebben we het over bevolkingsaantallen. In die optiek is de stad Tienen geen grote stad. Qua oppervlakte is ze wel de grootste van de provincie Vlaams-Brabant. Mijnheer de minister, in de toekomst zou het Gemeentefonds daarmee rekening moeten houden.

De voorzitter: De heer Sauwens heeft het woord.

De heer Johan Sauwens: Mijnheer de voorzitter, ik kan me grotendeels aansluiten bij de bemerkingen van de heer Logist. De regeling is er gekomen omdat men een bepaalde politieke partij wilde afremmen. Dat heeft geleid tot een overcompensatie ten voordele van de grote steden. De structurele onderfinanciering van heel wat gemeenten in Vlaanderen zal er ons toe nopen om de zaak te herbekijken bij het begin van de volgende legislatuur. Het is immers niet goed dit soort oefeningen op het einde van een regeerperiode te doen.

De betere financiering moet niet ten koste gaan van de grote steden. Vlaanderen moet wel zijn partnership waarmaken door te zorgen voor een, globaal genomen, hogere financiering van de lokale overheden. De criteria daarvoor moeten bovendien gecorrigeerd worden.

Men kan zeggen wat men wil. Het klopt natuurlijk dat veel meer mensen in de steden wonen. Als we het criterium per inwoner bekijken, dan stellen we vast dat er een spanning van één op tien is. Een inwoner van een heel kleine gemeente is maar één tiende waard van een inwoner van een grote stad. De grote steden profiteren dan nog eens van het gecumuleerde effect door de concentratie van de bevolking en het feit dat de kadastrale inkomens veel hoger zijn.

We moeten dat debat dan ook zeker verder zetten. De lokale overheid verdient meer aandacht.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
